

esperes és Lácza Szabó József (1764–1828) akkor lepsényi lelkész²⁶ szerkesztette *Prédikatori Tárház* – az első magyar nyelvű protestáns szakfolyóirat – évfolyamaiban (Vác, 1805–1807).

Naszályi Szász János könyvtároskodásához visszatérve az kétségtelen, hogy többnyire már a 17. században sem mindig egyazon személy, hanem idő jártával egyre gyakrabban más diák viselte a bibliothecarius és más a senior tisztségét. A „contrasciba et bibliothecarius” tisztsége leggyakrabban megelőzte a szeniorrá választást, amely után a külföldi tanulmányút következett. Így történt ez Naszályival is. Egyre inkább általánossá vált ez a gyakorlat a 18. században. Voltak ellenben olyan idők és körülmények, amikor mégsem ezt a követték. Szó sem volt tehát arról, hogy éles határvonal lett volna akár a törvény megújítása miatt minden ok nélkül következtetett 1658. év, vagy akár a könyvtárra felügyelő professzori tisztség létrehozása 1744-ben, amelytől fogva Debrecenben a könyvtáros deák tisztségének betöltését (megválasztását és végzését) másként határozta volna meg az iskolai törvény és máshogyan történt volna a gyakorlatban.

A könyvtáros szenior tisztség Debrecenben a 16–17. század végéig általános volt, noha a kivételek a 17. század második felétől szaporodtak. Szórványosan azonban a kettős tisztség a 18. század vége felé is előfordult.

Az idézett bejegyzés értelmében még a felvilágosodás századának utolsó negyedében is működött időnként könyvtáros szenior. A protestáns kollégiumok nevelő szerepével valamint a hazai könyvtártörténettel foglalkozóknak ezt a debreceni sajátosságot jó számon tartaniuk.

FEKETE CSABA

A zágoni református eklézsia könyvtára. 2001 tavaszán baráti kezek révén kezemhez jutott a zágoni református eklézsia könyvtárának leltárjegyzéke. Az OSZK Régi Magyarországi Nyomtatványok Bibliográfiai Szerkesztőségének munkatársai elvégezték a behasonlítást. Nyáron a zágoni polgármesteri hivatal jóvoltából ott időzve bepillanthattam a könyvekbe, hogy a hiányzó adatokat pótoljam, a kézírásos bejegyzéseket átfussam. Az ott töltött rövid idő nem futhatta arra, hogy minden észrevegyek, aminek értéke, érdekessége van. A 19. századi német és francia könyveket kézbe sem vettem; a 19. század második feléből származó magyar nyomtatványokat csak akkor nyitottam ki, ha adatrótlás céljából volt szükséges; a kézírásos könyvbejegyzések tömegéből csak keveset olvashattam el, s az elfakult, törölt possessorbejegyzések kisillabizálásáról le kellett mondanom. A könyvtár így is jól láthatóan számos értékkel gyarapítja régi könyvészetünket. Ezen gyarapodásért köszönet illeti Papp Pétert, a nagykanizsai kórház gazdasági igazgatóját, aki a könyvtár értékére fölfigyelt, s a leltárjegyzéket magával hozta; a zágoni polgármesteri hivatalt, amely ott-tartózkodásomat lehetővé tette; Márk Sándor református lelkész, aki a könyvtárat őrzi, a lehetősegekhez mérten gondozza, s a kutatásra módot adott.

A könyvtár eredetéről. A könyvtár több könyvgyűjtő gyűjteményének egymásra épüléséből keletkezhetett. Valószínűleg Gidófalvi Csizsér József (1782–1815 között Zágon ref. papja) volt az első összegzője; fia, Gidófalvi Csizsér Mihály (1812-től apja mellett segédlelkész, majd annak halála után lelkész 1851-ig) folytatta munkáját. Halála után, 1862-ben özvegye, Vajna Mária ajándékozta a könyveket a zágoni eklézsianak; az adományozás emlékért írógéppel írt papírlap őrzi a könyvszekrényen. Az ő idejükből származik a könyvtár első, kézírásos jegyzéke, így a beszámolás is. A sorrend semmi különösebb elrendezettséget nem mutat, bár a duplumok egymás mellé vannak téve (közös szám alatt), és itt-ott egy-egy nyelvi vagy tematikai csoport fölfedezhető. A 20. század

²⁶ Naszályival egy időben, 1789. szeptemberétől tanult Utrechtben.

második felében a jegyzéket frógéppel újra írták, a hiányokat föltüntették; sajnos azóta is vesztek el könyvek a gyűjteményből. Néhány évvel ezelőtt a kolozsvári Babeş–Bolyai egyetem két könyvtár szakos hallgatója dolgozatírás céljából áttekintette, máskülönbön föltárása nem történt meg.

A *könyvtár anyagáról*. A könyvtár 738 leltári szám alatt tartalmaz köteteket. Ezek összetétele a következő:

kézirat:	34
RMK-nyomtatvány:	20
1711–1860 közötti magyar nyomtatvány:	265
antiqua:	9
17. századi külföldi nyomtatvány:	57
azonosíthatatlan:	36

Az alábbiakban közreadom a kéziratok és az érdekesebb nyomtatványok listáját a leltárjegyzék sommás címleírásainak alapján.

Kéziratok

A kéziratok szinte mind egyházi vagy oktatási jellegűek. A keltezettek 1731 és 1843 között keletkeztek.

Agenda. Magyar.

Agenda. Kolozsvár, 1745. Magyar. Poss. Ventzel Mihály.

Az időjárás mutató. 1731. Magyar.

BENKE Mihály: *Erkölcsei tudomány*. Nagyenyed, 1798. Magyar. A szerző előadásai után leírta Gidófalvi Csizsér Lajos, 1799.

Bibliai textusok. 1821. Magyar. Poss. Imreh Sámuel.

BODOLA Sámuel: *Keresztény hittudomány*. Nagyenyed, 1843. Magyar. A szerző nagyenyedi előadásai alapján lejegyezte Köpeczi Sebestyén Áron.

Catechesis magyarázat. 1775[?]. Magyar. Poss. Demeter Sámuel, 1775.

Catechisatio. 1752. Magyar. Lejegyezte Szemerjai Demeter Sámuel, 1761.

Catechisatiók. 1742–1746. Magyar. Prédikációk, a kötésében is kézirat.

Catechismus. 1817. Magyar. A jegyzékben e címmel szerepel, a kéziratban azonban a cím *Görög régiség*.

Conceptus logicae. Latin.

CONSTANTINUS: *A passione domini odarum...* Latin.

DEMETER Sándor: *Jegyzések a particulára*

DEMETER Sándor: *Úrvacsorai imádságok*. Magyar.

Dogmatika. 19. század. Magyar.

Egyházi beszédek. Magyar.

GILLYÉNI János: *Virágoskert*. Nagyenyed, 1765. Magyar. Poss. Imreh Sámuel, 1821.

Gyűjtemény. Magyar.

Hétköznapi imádságok. Magyar.

KAPOSI Sámuel: *A Heidelbergi Káté magyarázata*. Enyed, 1732. Magyar. Leírta Étfalvi Imreh Sámuel.

Keresztény igaz vallásról. 1738. Magyar.

KÖTELES Sámuel: *Erkölcsei vallás tudománya*. Marosvásárhely, 1813. Magyar.

Uő: *Az erkölcs tiszta része*. Marosvásárhely, 1813. Magyar. Palliumában 1808-as iratok.

Uő: *Az erkölcs tudomány bevezetése*. 1816. Magyar. Másolta Alsóboldogasszonyi[?]

Dió Mihály, 1816. Cím lapja nincs, a cím a leltárjegyzékből derül ki. A hátsó táblán egy levél a magyar szó mértékéről.

Különféle jegyzések. Hiányzik.

M. F.: *De institutione oratoria.* Magyar.

Preparamentum theologiae. Latin.

Psychologia, vagy tapasztaláson épült tudomány a lélekről. 18. sz.? Magyar.

Rövid leírása vallások eredetinek. 1780[?]. Magyar. Leírta Intze József, 1780.

Statisztika. 1822. Magyar.

SZENTÁBRAHÁMI, Michael: *Jus publicum transylvaniae.* [?]. Latin. A másolás 1778-ban keltezve.

A tiszta szeretet érzései. 1820. Magyar.

Vallástudománynak veleje. Magyar. Poss. Száldobosi Demeter Sándor, 1816.

VISKI István: *Heliconi virágok.* Magyar. Poss. Száldobosi Demeter Sámuel, 1839.

RMK-nyomatványok

DREG..., Johannes: *Via salutis.* Debrecen, 1688. RMK I. 1277.

GELEJI KATONA István: *Váltság titka.* Várad, 1647. RMNy 2197. Poss. III. k. [...] 1651; Helnitz K. Albert; III. k. (másik példány) Bölöni Szabó Boldizsár.

KOMÁROMI CSIPKÉS György: *Pápastáság...* Kolozsvár, 1670, RMK I. 1115.

MATKÓ István: *Fővenyén épített ház.* 1666. RMK I. 1043.

O. FÓRIS Ferenc: *Idvességes beszélgetések.* Kolozsvár, Szentyel Mihály ny. Poss. Eölvési Mihály 1690; Böjte Mózes; Várad János.

SCULTETUS, Abraham: *Postilla Scultetica. Textusok magyarázata.* Oppenheim, 1617. RMNy 1144. Poss. Csiszér József 1768.

SZATMÁRNÉMETHI Mihály: *Szent Dávid király Psalteriuma.* ? (17. század)

SZATMÁRNÉMETHI Sámuel: *Héber bibliához magyarázat.* Anequer, 1701. Poss. Albisi Wass Gábor 1725.

Szent Biblia. Oppenheim, 1612. RMNy 1037. 434. Poss. [...] 1741; Demeter Sámuel 1811; Demeter Sámuel 1813; Demeter József.

Szent Biblia. Várad, 1660. RMK I. 970.

Temetési pompa és 23. zsolt. Várad, 1646. RMNy 2160.

WERBŐCZI István: *Decretum juris.* Debrecen, 1639 [recte 1642]. RMNy 1922.

WOLLEBIUS, J.: *Az keresztyén isteni tudomány.* 1653. RMK I. 877. Poss. Csiszér Sámuel; Tseki Péter.

Acta comitialia Hungarica Soproniensia. 1681. RMK II. 1499. Poss. Gulátsi Albert, Bécs, 1689; Ajtai Dániel, 1709; az előzéklapon Oklocsányi Pál levelének másolata; a hátsó szennylapon Gulátsi Albert magyar nyelvű versei, 1697. L. *Ismertlen 17. századi versek a zágoni parókia könyvtárában* c. közleményünket (ItK, 2001. 456–457.).

DIEST, Henricus: *Praxeos sacrae.* Várad, 1653. RMNy 2500. Poss. Felei György 1711; Csiszér Sámuel 1725.

GELEJI K. István: *Index Dominicanum.* 1640. RMNy 1825 része.

GELEJI K. István: *Index locorum Scripturae Sacrae.* Gyulafehérvár, 1640. RMNy 1825 része.

KOMARINUS, Georg: *Conciones.* Debrecen, 1665. RMK II. 1043. Poss. Szeregyei Mihály 16[...].

WOLLEBIUS, J.: *Compendium theologiae.* Gyulafehérvár, 1656. RMK II. 852.

JÁSZBERÉNYI, P.: *Examen doctrinae arian[...]* London, 1662. RMK III. 2164. Poss. Zágoni Márton, Málnási János 1741, Zágoni Gábor, Csiszér József.

Antiquák

BÉZA, Theodor: *Novum Jesu Christi Testamentum.* 1590. Poss. [?] 1603 G. R. 1628; Matthiae T[...] 1695; Johannes Fridericus Angermeier 1751.

BUCHANAN: *Poemata.* Edinburg, 1582. Címlaphiány.

- CICERO: *De officiis*. Wittenberg, 1579. Kottás palliumban, poss. Ziegler Sámuel 1749.
 DIOGENES: *De vita et moribus phil.* Antwerpen, 1566. Poss. Száldobosi Demeter Sándor 1843.
 JOVIUS, Paulus: *Elogia doctorum virorum*. Bázél, 1571. Poss. Michael Apaffi princeps Transylvaniae; Száldobosi Demeter Sándor 1819.
 KÁLVIN J.: *Institutiones Religionis*. Bázél, 1561. Poss. Csiszér Sámuel, Csiszér József.
 MORNACUS, Filippus: *De ver. religionis*. Sigeno, 1597. Poss. Székely István 1716; Görög Mihály 1736; Száldobosi Demeter Sándor 1820.
Opera Josephi FLAVII, Frankfurt, 1599. Poss. I. k. Illyefalvi Kis Ferenc 1760; Demeter Sándor 1831; II. k. Imreh Sámuel 1820; IV. k. Imreh Sámuel 1822.
 SIBELIUS, G.: *Transformationis Christi*. Amsterdam, 1534.

A possessorokról. A könyvekben mintegy 160 név őrződött meg possessor neveként, ebből 10 nem magyar. Ez nem 160 könyvbirtokost jelent, hiszen biztosra vehető, hogy pl. a külön-külön is sok könyv birtokosaként szereplő Demeter Sámuel és Száldobosi Demeter Sámuel, Demeter Sándor és Száldobosi Demeter Sándor ugyanaz a személy; ugyanakkor Demeter Sámuel név alatt 1773 és 1813 között 7 könyv datálódott, de az 1878-as Demeter Sámuel már nem lehet ugyanaz a személy; Demeter Sándor név alatt 1816 és 1853 között 11 könyv datálódott, de az 1731-es bejegyzés nyilván másik Demeter Sándoré. Ezen személyek megkülönböztetésére, ill. egybevonására e jegyzékben nem törekedtem, csupán a könyveken föltüntetett neveket gyűjtöttem össze. A családnveket abban az alakban adom meg, ahogy kiolvasni véltem. Abból a föltételezésből kiindulva, hogy a gyűjtők és bejegyzők nagyrészt a református értelmiséghez tartozhattak, a jegyzéket összevettem a nagyenyedi matriculákban föltüntetett nevekkal. A zárójelben lévő számok azt jelzik, hogy (ha a név után áll) hány év nélküli bejegyzés, vagy (ha évszám után áll) abból az évből hány bejegyzés tartalmazza a nevet.

Külön jegyzem meg, hogy a listán mindössze négy női név akad. B. Hány Péter: *A Teremtőhöz* (Bécs, 1789) c. könyvét gr. Bethlen Sára ajándékozta Malomvizi Kendefi Máriának (ltsz. 360), aki a jelek szerint papcsaládból származott; egy könyv származik a nagy könyvgyűjtő (Száldobosi) Demeter családba tartozó Demeter Rozáliától (H. Szabó Ferenc: *Gileádbéli Balsamom*. Debrecen, 1741. ltsz. 369), és egy a könyvtárat az eklézsiának ajándékozó lelkészfeleségtől, Vajna Máriától (*Lelki menyegzői ruha*. Kolozsvár, 1795. ltsz. 378). Láthatóan mindhárom keginességi jellegű munka.

Possessorjegyzék

- Ábrám Ferenc 1798 [?]
 Ajtai Dániel 1709¹
 Albisi Wass Gábor 1725 (9), 1726, 1740²
 Angermeier, Johannes Fridericus 1751
 Apaffi, Michael, princeps Tr[ansylv]aniae
 Baló József
 Barta Lukács 1804

¹ Két Ajtai Dániel iratkozott be Enyedre, az egyik 1667-ben, az ő további sorsa ismeretlen, a másik 1677-ben, ő beregszászi rektor lett. Mint az *Ismeretlen 17. századi versek a zágoni parókia könyvtárában* c. közleményből kiderül, ez utóbbi valószínűbben birtokolhatta a könyvet.

² Albisi Vas Gábor (1697k.–1765u.) 1717-ben iratkozott be Enyeden. 1723-ban nagybányai rektor. 1725-ben Franekerben, 1726-ban Odera-Frankfurtban tanult. 1730-tól marosvásárhelyi káplán, 1731-től berekeresztúri, 1732-től zabolai, majd dálnoki, kézdivásárhelyi, márkosfalvi ref. lelkész. 1760-ban egyházkerületi jegyző, a kézdi egyházmegye esperese.

Bedő József 1766
 Benkő György
 Bethlen Sára, gr.
 Bibarcfalvi Sz. János
 Bod Mohi [?]
 Bodoki József 1797³
 Bodoki Henter László 1764⁴
 Bodola János 1788⁵
 Bora Dávid 1744⁶
 Bőjte Mózes
 Bölöni Szabó Boldizsár (2)
 Cl[...][...] János
 Clementis, Johann
 Czirjék Zsigmond (1), 1820
 Csegezi Zsigmond 1815
 Cseh
 Cseki Péter
 Csiszér
 Csiszér József (5), 1765, 1766, 1768, 1769, 1771⁷
 Csiszér Mihály (1), 1796, 1804 (2), 1807, 1809, 1810 (3), 1821⁸
 Csiszér Sámuel (3), 1725⁹
 D. Szemerjai Sámuel 1756¹⁰
 Daczó József 1792¹¹
 Datzó Lajos
 Daniel Jósa 1784
 Daniel Mihály¹²
 Deáki János
 Demeter József (1), 1741
 Demeter Rozália
 Demeter Samu 1857¹³
 Demeter Sámuel (2), 1773, 1775, 1781, 1785, 1802, 1811, 1813, 1878¹⁴
 Demeter Sándor (2), 1731, 1816 (2), 1818, 1819, 1821, 1823, 1825, 1827, 1835,
 1843, 1853

³ Bodoki József (1730–1799), Bodoki Mihály és Farkas Zsuzsanna fia 1759 és 1762 között tanult Leidenben. 1764-től a filozófia és teológia tanára volt Kolozsvárt.

⁴ Bodoki Henter László 1734 májusában subscribált Nagyenyeden. 1743-ban contrascriba. Akadémiákra távozott.

⁵ Bodola János 1772-ben iratkozott be Enyeden. Később a teológia professzora volt ugyanott; egyházkerületi jegyző, majd szuperintendus.

⁶ Bora Dávid 1733-ban iratkozott be Enyeden, a syntaxisták tanítója volt. 1742-ben akadémiákra távozott. Alsócsernátoni pap.

⁷ Csiszér József 1760-ban subscribált Enyeden; nagybaconi rector volt, majd kisbaconi lelkész.

⁸ Egy Csiszér Mihály nevű tanuló 1768-ban iratkozott be Enyeden.

⁹ Egy Csiszér Sámuel nevű tanuló 1715-ben iratkozott be Enyeden.

¹⁰ Szemerjai (Demeter) Sámuel néven subscribált Enyeden 1748-ban.

¹¹ Egy ismeretlen utónevű Daczó 1753 után a sepsi egyházmegye kurátora volt.

¹² Minden azonosító adat híján csak megjegyzem, hogy a vargyasi Daniel családban több Mihály is volt.

¹³ Demeter Samu 1848-ban a felső vagy hittani osztály névsorának élén szerepel.

¹⁴ 1782-ben beiratkozott Enyeden egy Demeter Sámuel, akinek neve mellé utóbb a „miles” megjegyzést írták.

Demski [?] Sámuel 1781
 Domokos József¹⁵
 Enyedi Sándor 1726
 Eölvési Mihály 1690
 Ernst, R[udolf] 1749
 Fáji János 1732¹⁶
 Farkas László
 Felei György 1711¹⁷
 Fischer, R. 1723
 Francisci, Joannes
 G. R. 1628
 Galyas István 1837
 Gazda György 1840
 Gidófalvi Sámuel 1724¹⁸
 Gidófalvi Csiszér József 1762 (2), 1778
 Gidófalvi Csulak Zsigmond 1847
 Gidófalvi Jancsó József 1780
 Görög Mihály 1736
 Gulátsi Albert 1689, Bécs¹⁹
 Gy. Szigethy filii 1710, Utrecht
 Gy. Szigethy [József] (1), 1736²⁰
 Gyarmati [...] 1752
 Helnitzi[?] K. Albert
 Hermány[?], Jo[...] 1729²¹
 Huszti G. 1735
 Illyefalvai Kis Ferenc 1760, 1765
 Imre Pál
 Imreh Sámuel (12), 1820, 1821 (2), 1822, 1827²²
 Intze József (1), 1795, 1815²³

¹⁵ Minden azonosító adat híján csak megjegyzem, hogy 1792-ben Enyeden beiratkozott egy Domokos József Péterfalváról, akinek neve mellé utóbb a „rector? Haerus’ megjegyzés került.

¹⁶ Az egyik Fáji (Fái) János 1720-ban iratkozott be Enyeden. A poetisták tanítója, a zene és a görög nyelv praesese, contrascriba és senior volt; akadémiákra távozott. A másik Fáji János 1724-ben subscribált, a kollégium kántora, 1723-ban contrascriba, a poetisták praepceptora volt, utóbb nagybányai lelkész. Valószínűleg az első Fáji 1734–37-ig Leidenben és Utrechtben tanult. 1737-től Marosszentkirályon udvari pap, 1738-tól nagybányai, 1743-tól alsómisztótfalusi, 1745-től szatmárnémeti ref. lelkész. 1762-től a szatmári egyházmegye esperese.

¹⁷ 1703-ban Enyeden beiratkozott Felei György, aki utóbb pókfalvi lelkész lett.

¹⁸ Gidófalvi Sámuel 1693-ban subscribált Enyeden; utóbb vízaknai lelkész lett, itt megnősült.

¹⁹ Gulácsi Albert II. Apafi Mihály titkára volt, megbízásából járt Bécsben eddigi tudomásunk szerint 1691 és 1697 között. Életrajzai ismeretlenek, de mivel a könyvet 1709-ben már más bir-tokolta, 1709-ben vagy valamivel ez előtt halhatott meg.

²⁰ Szigeti Gyula József (sz. 1720k.), id. Szigeti Gyula István és Gálfi Erzsébet fia 1736-ban iratkozott be Enyeden. Ötves Fekete Istvánnak, a Bod Pétert patronáló Bán Sára fiának lányát vette el.

²¹ Szeretném hinni, hogy ez a könyv Hermányi Dienes József (1699–1763) nagyenyedi ref. lelkész szétszóródott könyvtárának darabja.

²² Egy Imreh Sámuel 1758-ban iratkozott be Enyeden, de tőle inkább csak a datálatlan könyvek származhatnak. 1786-ban Imre [!] Sámuel neve szerepel a matriculában, mellette: „Nihil?”

²³ A szóba jöhető években több Intze József is beiratkozott Enyeden, az egyik 1749-ben, a másik 1754-ben, a harmadik 1758-ban, a negyedik 1778-ban („Miles’), az ötödik 1782-ben, 1793-ban pedig egyazon hónapban ketten: az egyik Szentkálnokról, ő étfalvi lelkész lett, a másik Barátosról, ő katona.

Intzédi József 1710²⁴
 Intzédi József, lib. b. 1787
 J. G [...] 1727
 Jakab József 1769
 Jancsó József 1784²⁵
 Jánosi István 1837
 Jordán János
 Jósa Ferenc 1780
 Jósa János (1), 1768, 1773, 1788, 1794, 1806, 1809, 1817²⁶
 Jósa L. 1754²⁷
 Josintzi Mihály, b. 1757²⁸
 Kállai István 1816²⁹
 Karkai Sámuel 1711
 Katona Mihály 1722³⁰
 Kolumbán Sámuel³¹
 Kóródi Ferenc 1714³²
 Köpeczi B. Sámuel 1771
 Körösi György³³
 Körösi P. Ferenc 1808³⁴
 Köteles Sámuel³⁵
 Középpajtai Veres Sámuel 1837
 Krizbai D. János 1801³⁶
 Lisznyai Mátyás Mihály 1828³⁷

²⁴ Id. nagyváradi Inczédi József báró (1688–1750), Inczédi Pál és Lipcsei Kata fia 1718-tól volt az enyedi kollégium főgondnoka, 1736-tól a ref. főkonzisztórium jegyzője. 1750-ben kapott báróságot.

²⁵ Az 1764-ben beiratkozott Jancsó József a ‚Perditus’ bejegyzést kapta. Az 1768-ban subscribált Jancsó József Gidófalváról érkezett, könyvtáros volt, a logika és metafizika praesese, a logikai osztály köztanítója; utóbb akadémiákra ment.

²⁶ Jósa János nevű tanuló 1782-ben iratkozott be, utóbb akadémiákra ment.

²⁷ Egy Jósa Lukács nevű tanuló 1739-ben iratkozott be, 1747-ben contrascriba volt, akadémiákra ment, s utóbb Székelyföldön lett pap.

²⁸ Báró Inczédi József a fiai nevét Josinczira változtatta.

²⁹ A székelyudvarhelyi Kállai István 1804-ben iratkozott be Enyeden, és tanár vagy tanító lett.

³⁰ Katona (Fodor) Mihály 1721-ben subscribált Enyeden; a logika praesese, a kollégium kántora volt, és bényei lelkész lett.

³¹ Kolumbán Sámuel kettő iratkozott be Enyeden, az egyik 1743-ban, a másik 1770-ben, ez utóbbi provisor (udvarbíró) lett.

³² Kóródi Ferenc nevű szolgabíró működött Belső-Szolnok vármegyében a 18. században.

³³ Id. Körösi György (†1767) Székelyudvarhelyen tanult; 1717-ben iratkozott be Enyeden. Szászvárosi rektor, majd küllői, magyarkirályfalvi ref. lelkész lett. 1737-től a küllői egyházmegye esperese. Fia, ifj. Körösi György enyedi professzor. Egy Körösi György beiratkozott 1672-ben, egy pedig 1761-ben is.

³⁴ Egy Körösi Ferenc beiratkozott 1747-ben Enyeden.

³⁵ A Tordáról származó Köteles Sándor 1788-ban iratkozott be Enyeden, itt a logika köztanítója, contrascriba és senior volt. Jénában tanult, majd vargyasi Daniel István özvegyének udvari papja lett, utóbb a filozófia professzora Enyeden.

³⁶ Bár kissé korainak tűnik a könyvbejegyzés dátumához képest, egy Krizbai D. János 1726-ban beiratkozott Enyeden; utóbb kőbri lelkész lett. Más matriculabejegyzésekből kitűnik, hogy a Krizbai család a D. betűvel a Dezső nevet rövidítette.

³⁷ Egy Mátyás Mihály nevű tanuló 1831-ben beiratkozott Enyeden; utóbb magister volt.

Maksai Bálint 1776³⁸
 Málnási János 1741³⁹
 Malomvízi Kendefi Mária 1793⁴⁰
 Máty József (1), 1840
 Mar[...] Mihály 1801
 Marienburger, Georg
 Marosi Sándor
 Mihály Lajos 1864
 Molnár István 1755⁴¹
 Nagy Tamás⁴²
 Nagy Ari Benedek⁴³
 Nicolai 1733
 Pál Bálint
 Pál Mihály⁴⁴
 Pálfi János 1846
 Pálffy János⁴⁵
 Petkó Mihály 1777
 Pétsi Péter 1746⁴⁶
 Platzki András 1728
 Putnoki István
 Rapó[...]s Sándor 1650
 Rhener, Christian 1768
 Sándor János 1795
 Sárosi András 1657
 Schenker András 1716
 Sereg[...]Ferenc
 Sonbeirand, Jean Pierre 1734
 Sonbeyrand, Mattheus 1735
 Stetka Dániel 1736
 Süllyei Dávid 1753
 Szabó András 1750⁴⁷
 Szabó L. 1817, 1818
 Szabó T. 1814
 Szabó Tamás 1786

³⁸ Maksai Bálint 1746-ban iratkozott be Enyeden.

³⁹ Málnási János 1734-ben iratkozott be Enyeden.

⁴⁰ Két Malomvízi Kendeffi testvér, László és Ferenc 1783-ban iratkozott be Enyeden; Mária bizonyára a testvérük volt.

⁴¹ Bár a név nem éppen ritka, megjegyzem, hogy egy Molnár István 1745-ben beiratkozott Enyeden.

⁴² Minden azonosító adat híján csupán megjegyzem, hogy egy Nagy Tamás 1747-ben subscribált Enyeden.

⁴³ Nagyari Benedek nagyváradi ref. pap volt az apja a hírneves prédikátornak, Nagyari Józsefnek (1651–1694). Nagyari Józsefnek volt Benedek nevű fia, bogáti lakos. Egy harmadik Nagyari Benedek 1709-ben iratkozott be Enyeden, de ugyanitt 1714-ben meghalt.

⁴⁴ Azonosító adatok nélkül csupán megjegyzem, hogy egy Pál Mihály 1768-ban iratkozott be Enyeden.

⁴⁵ Több Pálfi János is subscribált Enyeden, az egyik 1714-ben, a másik 1724-ben (ő bányai rektor, majd pap lett), a harmadik 1772-ben (ő hodgyai előnevet viselt).

⁴⁶ Pétsi Péter 1750-ben iratkozott be Enyeden.

⁴⁷ Egy Szabó András 1754-ben iratkozott be Enyeden.

Szalaczi Pál 1684
 Szaláczai Péter
 Száldobosi Sándor
 Száldobosi D. Bálint 1764
 Száldobosi D. Sándor 1820
 Száldobosi Demeter Sámuel (1), 1783, 1784 (2), 1786, 1787, 1839
 Száldobosi Demeter Sándor 1814, 1816, 1818, 1819 (5), 1820 (4), 1821 (2), 1822
 (2), 1823 (3), 1824 (2), 1825, 1826, 1827 (2), 1832 (2), 1833 (2), 1834, 1835,
 1836, 1839 (8), 1840, 1843 (2), 1848
 Szász István⁴⁸
 Székely Dávid (1), 1758⁴⁹
 Székely István 1716⁵⁰
 Szeregyei Mihály 16[...] ⁵¹
 Szerencsi Mihály
 Szigethy György 1714
 Szigeti György prof.⁵²
 Szilágyi István 1794⁵³
 Szotyori János 1749⁵⁴
 Szotyori Mohai József⁵⁵
 T[...], Mathiae 1695
 Telegdi József 1779
 Tordai Áron
 Török Mihály 1749⁵⁶
 Török Mózes
 Tőke Márton
 Tseh [...] A.⁵⁷
 Tsulak István 1800, 1807

⁴⁸ Azonosító adatok híján csak megjegyzem, hogy Szász István nevű tanuló 1775-ben subscribált Enyeden; rektor lett.

⁴⁹ Kilyéni Székely Dávid (†1800), Székely Elek és Garabancics Ágnes fia 1767-ben guberniumi fogalmazó volt, 1776-ban ítélmester, 1780-tól udvari kancelláriai referens.

⁵⁰ Csomafáji Székely István nevű szolgabíró működött Doboka vármegyében a 18. században.

⁵¹ Szeregyei Mihály 1668-ban subscribált Enyeden; utóbb Sükösd Mihállyal és Zilahi István-nal együtt Magyarországra távozott.

⁵² Id. Szigeti Gyula György (1680k.–1725), Szigeti Gyula György máramarosi esperes és Nánási Sára fia Wesselényi István udvari papja volt Nyulason. 1709-ben két disszertációja jelent meg Odera-Frankfurtban. 1712-től Székelyudvarhelyen, 1721-től Enyeden tanított filozófiát és matematikát.

⁵³ Egy Szilágyi István nevű tanuló 1738-ban iratkozott be Enyeden.

⁵⁴ Egy Szotyori János 1713-ban iratkozott be Enyeden, majd Barcsainé udvari lelkésze lett. Van adat egy Hídvégén működő, akadémiát járt Szotyori Jánosról is; a kettő azonos is lehet. Egy ismeretlen utónevű Szotyori az 1720-as években tanult Enyeden, s utóbb Hunyad vármegyében volt prédikátor. Legvalószínűbb az azonosság azzal a Szotyori Jánossal, aki 1741-ben iratkozott be, 1750-ben senior volt, és akadémiákra ment.

⁵⁵ Egy Szotyori József 1787-ben subscribált Enyeden, és orvosegyetemre ment; neki azonban a családneve volt Szotyori, és Magyarigenből érkezett.

⁵⁶ Csernátóni (Török) Mihály néven 1711-ben iratkozott be egy tanuló Enyeden; szászvárosi rektor lett.

⁵⁷ Azonosító adat híján csak megjegyzem, hogy 1770-ben Alexander Tseh néven iratkozott be egy tanuló Enyeden; a Győrffi családban volt nevelő és az irodalom praesese. 1772-ben Cseh Antal (Rationista) subscribált.

Tur [Vásárhelyi] István 1725, Utrecht
 Vajna Mária⁵⁸
 Vajna Miklós 1723⁵⁹
 Váradi János⁶⁰
 Ventzel Mihály
 Vilmányi András 1652
 Visolyi József⁶¹
 Zágoni Gábor⁶²
 Zágoni Márton⁶³
 Ziegler Sámuel 1749
 Zoltán Sándor 1820
 [...] György 1664
 [...], Josephus 1777
 [...] 1603
 [...] 1641
 [...] 1651
 [...] 1671
 [...] 1689
 [...] 1706
 [...] 1740
 [...] 1743
 [...] 1749
 [...] 1802
 [...] 1832

A kéziratokban másolóként, lejegyzőként közreműködött Alsóboldogasszonyi Dió Mihály, Étfalvi Imreh Sámuel, Gidófalvi Csiszér Lajos (1799), a possessorként is felsorolt Incze József (1780), Köpeczi Sebestyén Áron és Szemerjai Demeter Sámuel (1761).

S. SÁRDI MARGIT

⁵⁸ Bizonyára Gidófalvi Csiszér Mihály özvegye, aki a könyvtárat a zágoni eklézsiának adományozta.

⁵⁹ Vajna Miklós (†1738) 1715-ben az enyedi kollégium neutralista diákja volt a rétori osztályban; ugyanebben az évben iratkozott be. 1723-ban Franekerben tanult, de megfordult Regensburgban is Zágoni Gáborral együtt. Hazatérve a Teleki család udvari papja volt Gernyeszegen, 1736-ban jegyző, 1737-től a görögényi ref. egyházmegye esperese.

⁶⁰ Azonosító adat nélkül csak megjegyzem, hogy egy Váradi János 1771-ben iratkozott be Enyeden; egy másik 1774-ben, ő lelkész lett.

⁶¹ Visolyi József 1782-ben subscribált Enyeden, és jegyző lett.

⁶² A 18. században két Zágoni Gábor iratkozott be Enyeden, az egyik 1715-ben, a másik 1748-ban.

⁶³ Egy Zágoni Márton torockószentgyörgyi ref. lelkész ismert, aki torockószentgyörgyi Torockkai Ferencet (†1732u.) búcsúztatta Borosnyai Nagy Zsigmonddal együtt; bizonyára ő az, aki 1722-ben iratkozott be Enyeden, a héber nyelv és az alumnisták praesese volt, jurátus, az oratori osztály tanítója, 1732-ben senior, majd újtordai lelkész.